

Remissyttrande över Låt fler forma framtiden! Betänkande av 2014 års demokratiutredning – Delaktighet och jämlikt inflytande

Staffanstorps kommun har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerat betänkande. Kommunen anför synpunkter enligt nedan på följande områden:

Ledighet från förtroendeuppdrag

Författningsförslag:

Fullmäktige får besluta att en förtroendevald som fullgör sitt uppdrag på heltid eller betydande del av heltid får ledigt från uppdraget under en tidsbegränsad period för att vara föräldraledig. Detsamma gäller en sådan förtroendevald som på grund av sjukdom har nedsatt arbetsförmåga.

Om en förtroendevald får ledigt ska fullmäktige besluta hur lång tid ledigheten ska vara och om ekonomiska förmåner enligt 14 § ska utgå under ledigheten. Fullmäktige får utse en ersättare för den förtroendevalde under ledigheten.

Synpunkter:

1. Ledighet från ett uppdrag bör inte utformas som en automatisk rättighet, utan fullmäktige bör ta ställning till varje ansökan.
2. Partiell ledighet ska inte vara tillåten, eftersom den typen av uppdrag inte har begränsade arbetstider eller semester.
3. Ledighet bör tillåtas i maximalt 6 månader. Förtroendeuppdrag är av en sådan karaktär att det krävs närvaro för att inte förlora förankringen i partiorganisationen och i den kommunala organisationen.

Debatt utan samband med annan handläggning

Författningsförslag:

Fullmäktiges presidium får besluta att en debatt utan samband med annan handläggning ska äga rum vid ett sammanträde.

Synpunkter:

1. Det finns idag inget hinder i kommunallagen mot allmänpolitiska debatter, varför en särskild skrivning kring detta förefaller överflödigt.
2. Varje ledamot av fullmäktige har redan idag möjlighet att väcka motioner och att ställa interpellationer om ämnen som anses vara angelägna för kommunen. Dessa två instrument fungerar i praktiken väl för att initiera frågor till debatt.

Förtroendeuppdrag under trygga och säkra former

Författningsförslag:

Kommuner och landsting ska verka för att de förtroendevalda ska kunna fullgöra sina uppdrag under trygga och säkra former.

Synpunkter:

1. Författningsförslaget är utformat som en målsättning, utan någon konkretion. Bättre än att lägga ansvar på kommunerna, vore att överväga straffskärpningar för brott som är riktade mot det demokratiska systemet.
2. Om förtroendevalda drabbas av brott på grund av sina politiska uppdrag bör detta betraktas som ett angrepp på det demokratiska styrelseskicket.

Folkinitiativ

Författningsförslag:

Ärende om att hålla folkomröstning i en viss fråga får i fullmäktige väckas av minst tio procent av de röstberättigade kommun- eller landstingsmedlemmarna enligt lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar, som fanns i kommunen eller landstinget på valdagen vid det senaste ordinarie valet (folkinitiativ).

Initiativet ska vara skriftligt, ange den aktuella frågan och undertecknas av initiativtagarna samt innehålla uppgifter om när undertecknandet gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser.

Vid beräkningen av antalet initiativtagare ska endast de räknas med som har skrivit under initiativet under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet.

Synpunkter:

1. Flera kommuner med erfarenhet av att anordna lokala folkomröstningar vittnar om att administrationen varit problematisk. I betänkandet (s.459) framgår det att endast tre av tolv kommuner fått ett gott och tillräckligt stöd från Valmyndigheten. Detta bör ses över.
2. Valdeltagandet har generellt sett varit lågt, vilket minskar legitimiteten i valutfallen. Väljarna som mobiliseras är i hög grad personer som känner sig särskilt berörda av den aktuella frågan, vilket kan leda till en skevhet i utfallet, jämfört med den allmänna opinionen.
3. Möjligheten att avslå ett folkinitiativ bör kunna fattas av en enkel majoritet av kommunfullmäktige, inte av en kvalificerad majoritet på två tredjedelar.
4. Det är nödvändigt att säkerställa att namninsamlingar sker rättssäkert, d.v.s. enbart behöriga personer undertecknar samt att undertecknande enbart kan ske en gång.

Folkmotion

Författningsförslag:

Ärende får i fullmäktige väckas av minst en procent av de folkbokförda i kommunen eller i landstinget, som fanns i kommunen eller landstinget den siste december året före det år som motionen lämnas in (folkmotion).

Folkmotionen ska vara skriftlig, ange den aktuella frågan och undertecknas av motionärerna samt innehålla uppgifter om när undertecknandet gjorts, namnförtydliganden, personnummer och uppgift om deras adresser.

Vid beräkningen av antalet motionärer ska endast de räknas med som har skrivit under motionen under den sexmånadersperiod som föregått inlämnandet.

Synpunkter:

1. Enprocentsspärren gör att frågor av väldigt vardagsnära karaktär, vilka bättre passar som synpunkter/klagomål, kommer att minska till förmån för frågor som berör fler invånare och/eller är av mer principiell betydelse. Spärren är därför viktig.
2. Det är nödvändigt att säkerställa att namninsamlingar sker rättssäkert, d.v.s. enbart behöriga personer undertecknar samt att undertecknande enbart kan ske en gång.
3. Möjlighet att delegera beslutanderätten avseende en folkmotion till kommunstyrelsen eller annan nämnd bör finnas.

Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder vid kommunala val

Författningsförslag:

En kommun får ansöka hos regeringen att rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i kommunfullmäktige och vid kommunal folkomröstning har den som uppfyller kraven enligt 4 kap. 2 § kommunallagen (1991:900) respektive 5 § lagen (1994:692) om kommunala folkomröstningar med undantag för däri angivna ålderskrav och som senast på dagen för val eller folkomröstning fyller 16 år.

Synpunkter:

1. Den som är 16 år anses idag inte vara kapabel att företa sig vissa rättshandlingar, utan myndighetsåldern är satt till 18 år. Den som är yngre än myndighetsåldern anses inte ha mognaden att fullt ut fatta beslut över sitt eget liv; att då rösta, d.v.s. att vara med och indirekt fatta beslut som berör andras liv, är inte rimligt.
2. Det är viktigt att sambandet mellan rösträtt och valbarhet bibehålls. Först om en person är valbar föreligger möjlighet till ett fullvärdigt politiskt inflytande. Att ha rätten att rösta, men inte att väljas, skapar en tvåårig övergångsfas mellan

begränsat inflytande och fullt politiskt inflytande. Det riskerar att uppfattas som exkluderande.

3. Motiven till att just kommunerna ska genomföra försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder ter sig svaga. Försöksverksamhet skulle lika gärna kunna ske i riksdagsvalen. Rikspolitiska frågor är sannolikt minst lika intressanta för unga människor som kommunalpolitiska frågor.

För Staffanstorps kommun den 14 juni 2016

Christian Sonesson
Kommunstyrelsens ordförande